

Prirodno-matematički fakultet
Društvo matematičara i fizičara Crne Gore

OLIMPIJADA ZNANJA 2015

Rješenja zadataka iz HEMIJE
za VIII razred osnovne škole

1. Metode istraživanja u hemijskoj nauci temelje se na (odaberi tačne tvrdnje):

- a) proučavanju hemijske literature,
- b) rezultatima eksperimenta,
- c) proučavanju literature iz svih područja društvenih nauka,
- d) upoređivanju promjena i pojava koje se dešavaju u prirodi,
- e) ništa od navedenog nije tačno.

Svaki tačan odgovor se vrednuje sa 5 bodova

(10)

Rješenje:

- a) i b)

2. Ispred pojmova na lijevoj strani upisati slovo objašnjenja koje mu najviše odgovara sa desne strane:

_____ bakar	a) kisjelog je ukusa.
_____ drvo	b) privlači magnet.
_____ gvožđe	c) u plamenu se zapali.
_____ fosforna kiselina	d) provodi električnu struju.
_____ magnezijum	e) crvenkaste je boje

Svaki tačan odgovor se vrednuje sa 2 boda.

(10)

Rješenje:

1. d,e ; 2. c ; 3.b,d ; 4. a ; 5. c , d

3. Atomi **A, B, C, D, E i F** sastoje se od navedenih subatomske čestice:

A: 11 p^+ , 12 n^0 i 11 e^-

C: 3 p^+ , 4 n^0 i 3 e^-

E: 13 p^+ , 14 n^0 i 13 e^-

B: 16 p^+ , 16 n^0 i 16 e^-

D: 16 p^+ , 18 n^0 i 16 e^-

F: 10 p^+ , 12 n^0 i 10 e^-

a) Koji od tih atoma pripadaju istom hemijskom elementu?

b) Napisati naziv i simbol elementa.

c) Kako se nazivaju različiti atomi tog elementa?

(10)
(3+4+3)

Rješenje:

a) B i D ;   b) sumpor, S ;   c) izotopi

4. U posudu zapremine 20 dm³, koja je sadržavala 12 g vazduha pri temperaturi 400°C, dodato je 10 g vodonika. Vodonik je sagorio, pri čemu je dobijena vodena para, dok cjelokupna količina kiseonika nije bila potrošena. Odrediti gustinu krajnje gasne smjese?

(10)

Rješenje:

$\rho = m/V$ .....(2 poena)

$m = m(\text{vazduha}) + m(\text{H}_2)$ .....(2 poena)

Traženu gustinu možemo izraziti pomoću zadatih veličina:

$\rho = (m(\text{vazduha}) + m(\text{H}_2))/V$ .....(2 poena)

Uvrštavanjem zadatih vrijednosti dobijamo:

$\rho = 12 \text{ g} + 10 \text{ g} / 20 \text{ dm}^3 = 22 \text{ g} / 20 \text{ dm}^3 = 1.1 \text{ g/dm}^3$ .....(4 poena)

5. Izračunati koliko atoma sadrži pločica od čistog srebra, ako je masa te pločice 10 g. Ar(Ag) = 107,9. (10)

Rješenje:

$M = N(\text{Ag}) \cdot m_a(\text{Ag})$ .....(2 poena)

$$N(\text{Ag}) = m / m_a (\text{Ag}) \dots\dots\dots(2 \text{ poena})$$

Masa atoma srebra se može izračunati iz njegove relativne atomske mase prema jednačini:

$$m_a (\text{Ag}) = A_r (\text{Ag}) \cdot u \quad (u\text{- unificirana atomska jedinica mase} = 1,661 \cdot 10^{-24} \text{g}) \dots\dots\dots(2 \text{ poena})$$

$$N(\text{Ag}) = m / m_a (\text{Ag}) = 10 \text{ g} / 107,9 \cdot 1,661 \cdot 10^{-24} \text{g} = 1,539 \cdot 10^{22} \text{ atoma srebra} \dots\dots\dots(4 \text{ poena})$$

Napomena: Može se računati i preko izraza $N(\text{Ag}) = n(\text{Ag}) \cdot N_A$

6. Koliku zapreminu 10%-nog rastvora nitratne kiseline je potrebno odmjeriti da bi se dobilo 100 cm^3 rastvora količinske koncentracije 10 mmol/dm^3 ? Gustina polaznog rastvora iznosi 1.05 g/cm^3 . (10)

Rješenje:

Prema jednačini za gustinu, možemo napisati izraz za računanje zapremine polaznog rastvora nitratne kiseline:

$$V_1 = m_1 / \rho_1 \dots\dots\dots (1 \text{ poen})$$

Iz definicije masenog udjela za masu rastvora možemo napisati:

$$m_1 = m(\text{HNO}_3) / \omega_1 \dots\dots\dots (1 \text{ poen})$$

Uvrštavanjem u prethodnu jednačinu za zapreminu dobija se:

$$V_1 = m(\text{HNO}_3) / \rho_1 \cdot \omega_1 \dots\dots\dots (1 \text{ poen})$$

Masa čiste HNO_3 mora biti jednaka i u dobijenom rastvoru pa se izračunava:

$$m(\text{HNO}_3) = M (\text{HNO}_3) \cdot n(\text{HNO}_3) \dots\dots\dots (1 \text{ poen})$$

Za broj molova HNO_3 možemo napisati:

$$n (\text{HNO}_3) = c_2 \cdot V_2 \dots\dots\dots (1 \text{ poen})$$

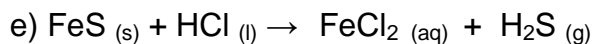
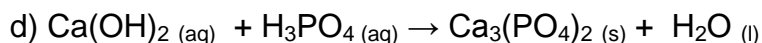
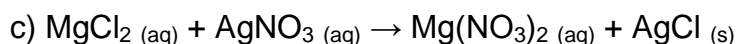
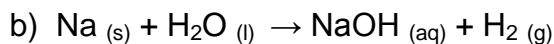
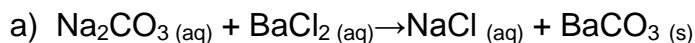
Uvrštavanjem ovih jednačina u jednačinu za V_1 dobijamo:

$$V_1 = M (\text{HNO}_3) \cdot c_2 \cdot V_2 / \rho_1 \cdot \omega_1 \dots\dots\dots (2 \text{ poena})$$

$$V_1 = 63 \text{ g/mol} \cdot 0.01 \text{ mol/dm}^3 \cdot 0.1 \text{ dm}^3 / 1050 \text{ g/dm}^3 \cdot 0,10 = 0.0006 \text{ dm}^3.$$

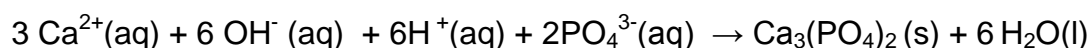
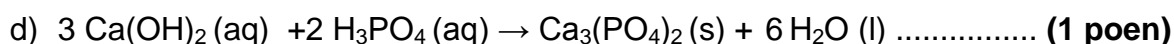
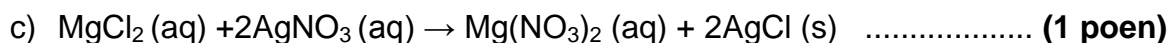
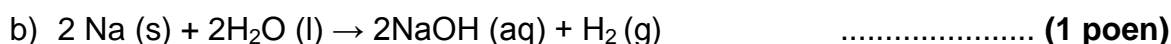
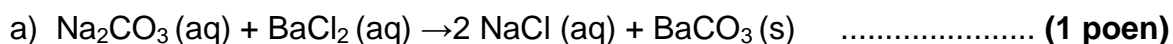
Potrebno je odpipetirati 6.0 cm^3 nitratne kiseline ($\omega_1 = 10 \%$), staviti u odmjernu tikvicu i dopuniti vodom do zapremine 100 cm^3 . ..... (3 poena)

7. Napisati stehiometrijske koeficijente u navedenim reakcijama i prikazati te reakcije jednačinama i u jonskom obliku:

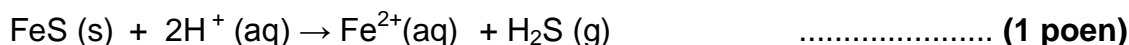
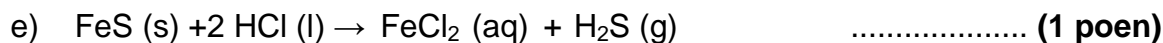

(10)

Rješenje:

..... (1 poen)

8. Izračunati ukupan broj atoma u smjesi koja je nastala miješanjem 0.4 mol cinka i 0.5 mol sumpora? (10)

Rješenje:

Ukupan broj atoma (N) jednak je zbiru svih atoma cinka i sumpora u smjesi:

$N = N(\text{Zn}) + N(\text{S})$ ..... (1 poen)

$$N(\text{Zn}) = N_A \cdot n(\text{Zn}) \dots\dots\dots (1 \text{ poen})$$

$$N(\text{S}) = N_A \cdot n(\text{S}) \dots\dots\dots (1 \text{ poen})$$

Uvrštavanjem u prethodnu jednačinu dobija se:

$$N = N_A \cdot n(\text{Zn}) + N_A \cdot n(\text{S}) = N_A (n(\text{Zn}) + n(\text{S})) \dots\dots\dots (2 \text{ poena})$$

$$N = 6 \cdot 10^{23} \text{ mol}^{-1} \cdot (0,4 \text{ mol} + 0,5 \text{ mol}) = 6 \cdot 10^{23} \text{ mol}^{-1} \cdot 0,9 \text{ mol} = 5,4 \cdot 10^{23} \dots\dots\dots (4 \text{ poena})$$

Smješa cinka i sumpora ima ukupno $5,4 \cdot 10^{23}$ atoma $\dots\dots\dots (1 \text{ poen})$

9. U kom nizu su navedene formule jakih elektrolita:

- a) SO_2 , SO_3 , H_2SO_3 , Na_2SO_4 ;
- b) KOH , $\text{Ca}(\text{OH})_2$, $\text{Ba}(\text{OH})_2$, $\text{Al}(\text{OH})_3$;
- c) Na_2S , NaNO_3 , NaOH , H_2SO_4 ;
- d) HNO_2 , HNO_3 , NaNO_3 , NH_3 ?

(10)

Rješenje:

c)

10. Koliko iznose koncentracije jona Li, Ca i Cl (izražene u mmol/dm³), ukoliko 100 cm³ rastvora sadrži 585 mg LiCl i 190 mg CaCl₂? Disocijacija je potpuna.

$$A_r(\text{Li})=6.9; A_r(\text{Ca})=40.0; A_r(\text{Cl})=35.5. \dots\dots\dots (10)$$

Rješenje:

$$m(\text{LiCl}) = 585 \text{ mg}; \quad n(\text{LiCl}) = m / M_r(\text{LiCl}) = 585 / 42.4 = 13.79 \text{ mmola} \dots\dots (1 \text{ poen})$$

$$m(\text{CaCl}_2) = 190 \text{ mg}; \quad n(\text{CaCl}_2) = m / M_r(\text{CaCl}_2) = 190 / 111 = 1.71 \text{ mmola} \dots\dots (1 \text{ poen})$$

$$c(\text{LiCl}) = n / V = 13.79 \text{ mmol} / 0,1 \text{ dm}^3 = 137.9 \text{ mmol/dm}^3 \dots\dots\dots (1 \text{ poen})$$

$$c(\text{CaCl}_2) = n / V = 1.71 \text{ mmol} / 0,1 \text{ dm}^3 = 17.1 \text{ mmol/dm}^3 \dots\dots\dots (1 \text{ poen})$$

$$c(\text{Li}^+) = c(\text{LiCl}) = 137.9 \text{ mmol/dm}^3 \dots\dots\dots (1 \text{ poen})$$

$$c(\text{Ca}^{2+}) = c(\text{CaCl}_2) = 17.1 \text{ mmol/dm}^3 \dots\dots\dots (1 \text{ poen})$$

$$c(\text{Cl}^-) = c(\text{LiCl}) + 2c(\text{CaCl}_2) = 137.9 + 2 \cdot 17.1 = 172.1 \text{ mmol/dm}^3 \quad \dots\dots\dots \textbf{(3 poena)}$$

